

NARODNA BANKA SRBIJE

PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM FINANSIJSKOM TRŽIŠTU

30. oktobar – 3. novembar 2023.

Sektor za monetarne i devizne operacije

Odeljenje za devizne rezerve

Odeljenje za operacije na otvorenom tržištu

Novembar 2023.

I Kretanja na tržištima razvijenih zemalja

1.1 Kretanje vodećih indeksa akcija

Indeks	Država	Nivo indeksa 3. 11. 2023.	Promena	
			1w	YoY
S&P 500	SAD	4.358,34	5,85%	17,16%
Dow Jones Industrial	SAD	34.061,32	5,07%	6,44%
NASDAQ	SAD	13.478,28	6,61%	30,31%
Dax 30	Nemačka	15.189,25	3,42%	15,68%
CAC 40	Francuska	7.047,50	3,71%	12,88%
FTSE 100	Velika Britanija	7.417,73	1,73%	3,19%
NIKKEI 225*	Japan	31.949,89	3,09%	15,50%
Shanghai Composite	Kina	3.030,80	0,43%	1,10%

Izvor: Bloomberg.

*Vrednosti na 2. 11. 2023. i 2. 11. 2022.

1.3 Kretanja na deviznom tržištu

EUR				USD			
Kurs	Promena			Kurs	Promena		
	1w	YoY	1w		YoY		
EUR/USD	1,0737	1,46%	10,16%	USD/EUR	0,9314	-1,43%	-9,21%
EUR/GBP	0,8669	-0,62%	-0,59%	USD/GBP	0,8074	-2,05%	-9,76%
EUR/CHF	0,9641	0,88%	-2,35%	USD/CHF	0,8979	-0,58%	-11,36%
EUR/JPY	160,36	1,26%	10,95%	USD/JPY	149,36	-0,18%	0,73%
EUR/CAD	1,4685	0,08%	9,71%	USD/CAD	1,3678	-1,35%	-0,40%

Izvor: Bloomberg.

1.2 Nivo i promena prinosa državnih obveznica

	Nivo prinosa	Promena u b.p.		
		1w	YoY	
Nemačka	2y	2,96%	-7,6	87,0
	10y	2,64%	-18,7	39,8
Francuska	2y	3,35%	-6,8	115,9
	10y	3,24%	-21,4	46,3
Španija	2y	3,36%	-12,5	107,4
	10y	3,68%	-24,3	37,4
Italija	2y	3,69%	-22,1	86,9
	10y	4,51%	-29,4	9,6
UK	2y	4,68%	-10,0	158,2
	10y	4,29%	-25,6	76,7
SAD	2y	4,84%	-16,2	12,7
	10y	4,57%	-26,4	42,6
Kanada	2y	4,39%	-19,7	32,4
	10y	3,74%	-23,7	32,8
Japan	2y	0,14%	5,5	18,7
	10y	0,92%	4,5	67,2

Izvor: Bloomberg.

1.4 Kamatne stope na tržištu novca*

Ročnost	EUR			USD			GBP			CHF		
	Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.		Nivo	Promena u b.p.	
		1w	YoY		1w	YoY		1w	YoY		1w	YoY
O/N	3,90%	-0,1	249,9	5,32%	1,0	152,0	5,19%	0,0	225,6	1,70%	0,2	124,5
1M	3,88%	0,9	247,6	5,32%	-0,2	152,8	5,20%	-1,0	231,5	1,70%	-0,1	125,5
3M	3,96%	0,8	222,4	5,38%	-0,3	119,6	5,25%	-0,3	199,3	1,71%	0,0	162,3
6M	4,06%	-4,0	183,7	5,43%	-1,5	87,2	5,31%	0,0	153,9	1,64%	1,0	181,8
12M	4,00%	-10,0	126,9	5,33%	-4,7	49,7	5,28%	-1,7	98,0	1,30%	2,4	173,6

* EUR: €STR za O/N, EURIBOR za ostale ročnosti; USD: SOFR za O/N, CME Term SOFR Rates za ostale ročnosti;

GBP: SONIA za O/N, ICE Term SONIA Reference Rates za ostale ročnosti; CHF: SARON za O/N, SARON Compound Rates za ostale ročnosti.

1.5 Referentne kamatne stope vodećih centralnih banaka*

	RKS (u %)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje RKS za T4 (u %)
Evropska centralna banka	4,00*	0,25	14. 9. 2023.	14. 12. 2023.	4,00
Federalne rezerve SAD	5,25–5,50	0,25	26. 7. 2023.	13. 12. 2023.	5,25–5,50
Banka Engleske	5,25	0,25	3. 8. 2023.	14. 12. 2023.	5,25
Banka Kanade	5,00	0,25	12. 7. 2023.	6. 12. 2023.	5,00
Narodna banka Švajcarske	1,75	0,25	22. 6. 2023.	14. 12. 2023.	1,75

* RKS na poslednji dan izveštajnog perioda; kamatna stopa na depozitne olakšice za ECB (RKS je 4,50%).

Kurs EUR/USD

U izveštajnom periodu evro je ojačao za 1,46% prema američkom dolaru. Kurs EUR/USD se kretao u rasponu od 1,0517 do 1,0747 (tokom perioda trgovanja), odnosno od 1,0535 do 1,0737 (vrednost na kraju dana, *Bloomberg Composite London*).

U ponedjeljak evro je ojačao prema dolaru usled smanjenja verovatnoće dalje eskalacije ratnog sukoba na Bliskom istoku, što je uticalo na povećanje sklonosti ka riziku. Tokom dana, objavljen je preliminarni podatak o stopi rasta BDP-a u Nemačkoj za treće tromesečje, koji je smanjen za 0,1%, što je manje od očekivanja (-0,2%), a nakon rasta od 0,1% u drugom tromesečju, dok je godišnja stopa rasta BDP-a iznosila -0,3%, a očekivao se pad od 0,7% (nakon 0,0% u drugom tromesečju). Pored toga, objavljen je podatak o stopi rasta potrošačkih cena u Nemačkoj, koja je, prema preliminarnim podacima za oktobar, zabeležila pad od 0,2%, nakon rasta od 0,2% u septembru, dok je na godišnjem nivou inflacija iznosila 3,0%, nakon 4,3% prethodnog meseca.

Evro je ojačao u utorak prilikom otvaranja evropske sesije trgovanja usled pozicioniranja tržišnih učesnika za objavu ekonomskih podataka iz zone evra. Godišnja stopa inflacije u zoni evra, prema preliminarnim podacima u oktobru, iznosila je 2,9%, nakon 4,3% u septembru, dok je na mesečnom nivou rast cena iznosio 0,1%, nakon 0,3% u septembru. Nakon objavljivanja ovih podataka evro je oslabio, dok je na dodatno jačanje dolara uticao podatak o indeksu troškova zapošljavanja, koji je u trećem tromesečju porastao za 1,1% u odnosu na prethodno tromesečje, nakon rasta od 1,0% u drugom tromesečju.

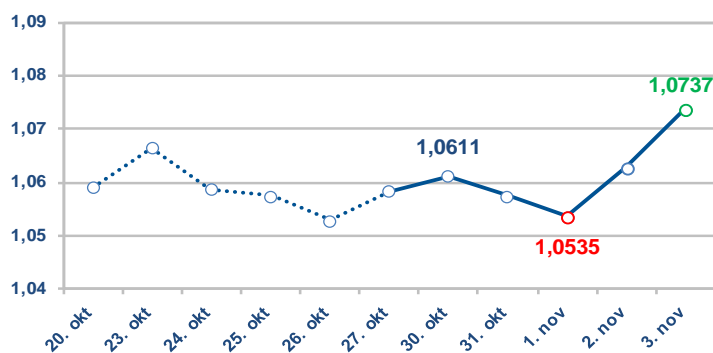
U izveštajnom periodu evro ojačao prema dolaru za 1,46%

U sruđu tokom dana nije bilo značajnih fluktuacija kursa. EUR/USD. Broj slobodnih radnih mesta u SAD u septembru je povećan na 9,553 mln, sa 9,497 mln u avgustu. *ISM* indeks proizvodnog sektora SAD u oktobru smanjen je sa 49,0 na 46,7. Kurs EUR/USD se na kraju dana našao na nivou od 1,0535 američkih dolara za evro, što predstavlja najnižu vrednost na zatvaranju u posmatranom periodu.

Nakon zatvaranja evropske sesije usledio je sastanak FED-a na kome je referentna kamatna stopa zadržana na nepromenjenom nivou (raspon 5,25–5,50%) i najavljen nastavak smanjenja aktive u okviru bilansa stanja FED-a. U izveštaju sa sastanka navodi se da je rast ekonomske aktivnosti u SAD i dalje snažan, dok je rast broja radnih mesta usporio u prethodnim mesecima, ali je ostao snažan, stopa nezaposlenosti ostala na niskom nivou, a inflacija je i dalje povišena. Nakon sastanka FED-a dolar je oslabio prema evru.

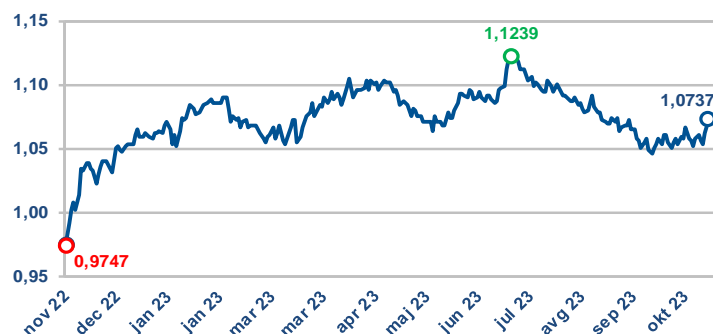
Narednog dana, prilikom otvaranja evropske sesije trgovanja, dolar je oslabio prema evru usled rasta apetita za rizikom, pošto je prethodni dan FED zadržao referentnu kamatnu stopu na nepromenjenom nivou. Evro je jačao i zbog komentara člana izvršnog odbora ECB-a Izabel Šnabel, koja je rekla da bi inflacija u narednom periodu mogla da ostane na visokom nivou ili čak da poraste, što će otežati njeno vraćanje na ciljani nivo od 2,0%. Tokom dana objavljen je i podatak o broju novih prijava za naknadu u slučaju nezaposlenosti u SAD, koji je tokom nedelje koja se završila 28. oktobra povećan na 217 hiljada, sa 212 hiljada u prethodnoj nedelji.

1.6 Kurs EUR/USD tokom izveštajnog perioda

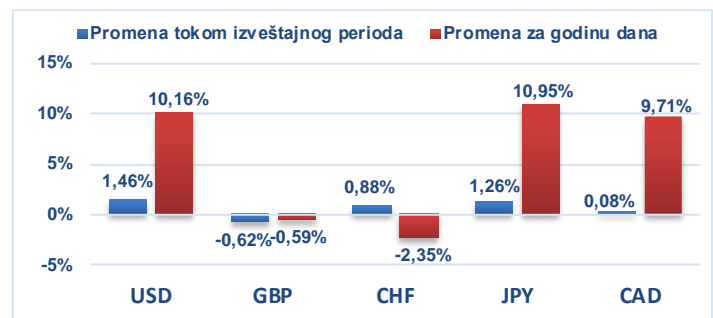
Izvor: Bloomberg.

1.7 Kurs EUR/USD u poslednjoj godini dana

Izvor: Bloomberg.

1.8 Promena vrednosti evra prema odabranim valutama

Izvor: Bloomberg.

U petak je dolar osetno oslabio prema evru, nakon što je objavljen podatak o broju radnih mesta van sektora poljoprivrede (*Non-Farm Payrolls – NFP*), koji je ojačao očekivanja investitora da je FED završio s ciklusom povećanja kamatnih stopa. Broj radnih mesta van sektora poljoprivrede u oktobru povećan je za 150 hiljada u odnosu na prethodni mesec, što je manje od očekivanja (180 hiljada) i podatka iz septembra (297 hiljada, revidirano sa 336 hiljada). Objavljen je i *ISM* indeks uslužnog sektora SAD, koji je u oktobru imao vrednost od 51,8, nakon 53,6 u septembru.

Kurs EUR/USD je izveštajni period završio na nivou od 1,0737 američkih dolara za evro.

Državne obveznice SAD

Tokom izveštajnog perioda, prinosi državnih obveznica SAD opali su duž cele krive, posebno kod instrumenata dužih ročnosti. Prinos dvogodišnje obveznice smanjen je za oko 16 b.p. (na 4,84%), dok je prinos desetogodišnje obveznice smanjen za oko 26 b.p. (na 4,57%).

Prinosi su opali usled očekivanja tržišnih učesnika da je FED završio s ciklusom povećanja kamatnih stopa. Predsednik FED-a Paue izjavio je da je nedavni rast prinosa uticao na to da FED zadrži kamatne stope nepromenjenim. Takođe, američko ministarstvo finansija saopštilo je da će usporiti tempo povećanja svojih aukcija dugoročnog duga u četvrtom tromesečju. Na pad prinosa uticala je i objava podataka s tržišta rada, gde je zabeleženo usporavanje rasta broja novih radnih mesta.

FED je na sastanku koji je završen 1. novembra zadržao referentnu kamatnu stopu na nepromenjenom nivou (raspon 5,25–5,50%) i najavio nastavak smanjenja aktive u okviru bilansa stanja. U izveštaju sa sastanka se navodi da je u trećem tromesečju nastavljen snažan rast ekonomske aktivnosti u SAD, dok je rast broja radnih mesta umerenije usporio u prethodnom periodu, ali je ostao snažan, stopa nezaposlenosti ostala je na niskom nivou, a inflacija je i dalje povišena. Na konferenciji za štampu nakon završetka sastanka, predsednik FED-a Paue izjavio je da je bankarski sektor u SAD stabilan, ali da stroži finansijski i kreditni uslovi sve više utiču na privrednu aktivnost, zapošljavanje i inflaciju. Takođe, nedavni rast prinosa dodatno je zaoštrio finansijske uslove, te smanjio potrebu za dodatnim podizanjem kamatnih stopa. Paue je izjavio i da snažan privredni rast u trećem tromesečju ne znači da FED mora dodatno povećavati kamatne stope, kao i da je inflacija i dalje na povišenoj, te da se ne razmatra eventualno popuštanje monetarne politike.

Sastanak FED-a: Kamatne stope nepromenjene (5,25–5,50%), stroži finansijski i kreditni uslovi sve više utiču na privrednu aktivnost, zapošljavanje i inflaciju

Broj radnih mesta van sektora poljoprivrede u oktobru je povećan za 150 hiljada u odnosu na prethodni mesec, manje od očekivanja (180 hiljada) i manje u odnosu na podatak iz septembra, koji je iznosio 297 hiljada. Rast zarada (po radnom satu) iznosio je 0,2% u odnosu na prethodni mesec, nakon rasta od 0,3% u septembru, dok se očekivao rast od 0,3%. Stopa nezaposlenosti se povećala sa 3,8% na 3,9%, a očekivalo se da ostane nepromenjena. Stopa participacije radne snage smanjila se sa 62,8% na 62,7%, a očekivalo se da ostane na istom nivou.

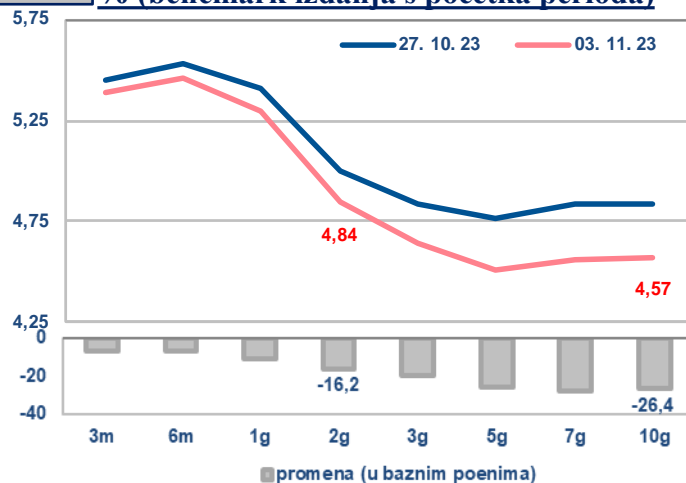
Broj slobodnih radnih mesta u SAD (JOLTS Job Openings) u septembru je povećan na 9,553 mln, sa 9,497 mln u avgustu i dostigao je najviši nivo u prethodna četiri meseca.

ISM indeks proizvodnog sektora SAD u oktobru je zabeležio pad na 46,7, dok se očekivalo da ostane nepromenjen (49,0). Na pad ukupnog ISM indeksa uticao je pad komponente koja se odnosi na zaposlenost, koja je smanjena sa 51,2 na 46,8, ali i komponente novih porudžbina, gde je zabeleženo smanjenje sa 49,2 na 45,5.

ISM indeks uslužnog sektora SAD u oktobru je imao vrednost od 51,8 i bio je nešto ispod očekivanja (53,0) i ispod nivoa iz septembra (53,6). Pokazatelj koji se odnosi na nove porudžbine zabeležio je rast sa 51,8 na 55,5, dok je pokazatelj koji se odnosi na nabavne cene blago smanjen, sa 58,9 na 58,6 (očekivano 56,6).

1.9

Kriva prinosa državnih obveznica SAD, u % (benčmark izdanja s početka perioda)

Izvor: Bloomberg.

1.10

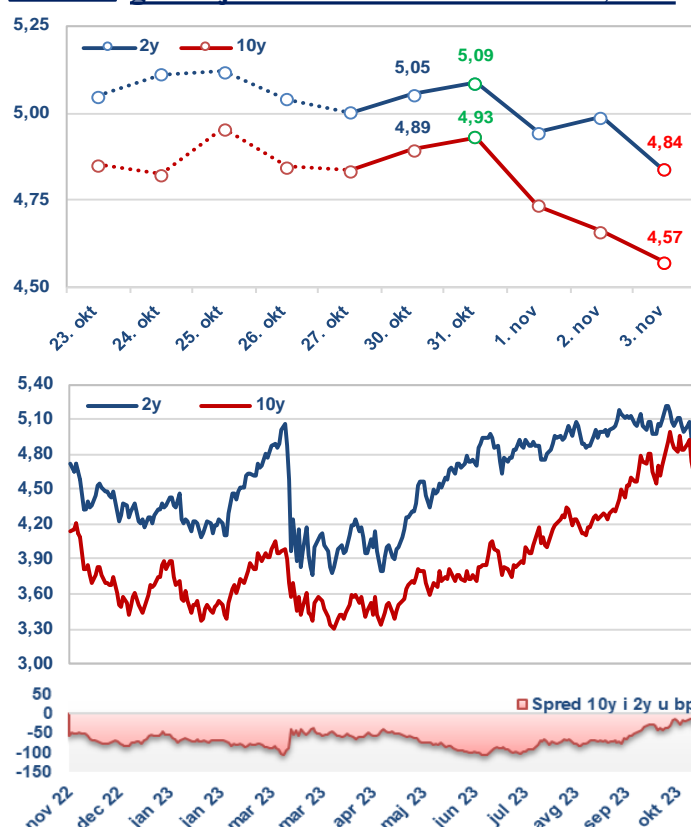
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

Pokazatelj	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Promena broja radnih mesta van sektora poljoprivrede, u hiljadama	Okt.	180	150	297
ISM indeks proizvodnog sektora	Okt.	49,0	46,7	49,0
ISM indeks uslužnog sektora	Okt.	53,0	51,8	53,6

Izvor: Bloomberg.

1.11

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica SAD, u %

Državne obveznice Nemačke

Tokom izveštajnog perioda, prinosi nemačkih državnih obveznica opali su, posebno na delu krive dužem od jedne godine, dok su na delu do jedne godine neznatno smanjeni. Prinos nemačke dvogodišnje obveznice smanjen je za oko 8 b.p., na 2,96%, dok je prinos desetogodišnje obveznice smanjen za oko 19 b.p., na 2,64%.

Na pad prinosa uticali su objavljeni podaci o stopi rasta potrošačkih cena u zoni evra i Nemačkoj, gde je zabeleženo smanjenje inflacije, kao i podatak o rastu BDP-a u zoni evra koji je bio ispod očekivanja. Na pad prinosa u Evropi uticali su i objavljeni podaci u SAD. Očekivanje tržišnih učesnika da je FED završio s ciklusom povećanja kamatnih stopa, kao i odluka američkog ministarstva finansija da smanji planirani obim emisije dugoročnog duga u četvrtom tromesečju, ali i podaci s tržišta rada u SAD objavljeni u petak, koji ukazuju na pad broja novih radnih mesta, znatno su oborili prinose.

Stopa inflacije u zoni evra, prema preliminarnim podacima, u oktobru je iznosila 2,9% na godišnjem nivou, nakon 4,3% u septembru (očekivano 3,1%) i našla se na najnižem nivou od jula 2021. godine. Mesečni rast cena iznosio je 0,1% i bio je ispod očekivanja i vrednosti iz septembra (oba su iznosila 0,3%). Stopa bazne inflacije smanjena je na 4,2% sa 4,5% u septembru, u skladu sa očekivanjima i našla se na najnižem nivou od jula 2022. godine.

Prema preliminarnim podacima, u trećem tromesečju ove godine, stopa rasta BDP-a zone evra iznosila je -0,1%, u odnosu na prethodna tri meseca, nakon rasta od 0,2% u drugom tromesečju (revidirano sa 0,1%), a očekivalo se da stagnira (0,0%). Godišnja stopa rasta BDP-a u zoni evra na kraju trećeg tromesečja iznosila je 0,1%, nakon 0,5% na kraju drugog tromesečja, i bila je ispod očekivanja (0,2%).

Stopa inflacije u zoni evra, u oktobru iznosila 2,9% na godišnjem nivou, što je najniža vrednost od jula 2021. godine

Stopa nezaposlenosti u zoni evra u septembru je povećana na 6,5%, sa 6,4% u avgustu, dok se očekivalo da ostane na nepromenjenom nivou. Broj nezaposlenih povećan je za 69 hiljada u odnosu na prethodni mesec, na nivo od 11,017 miliona.

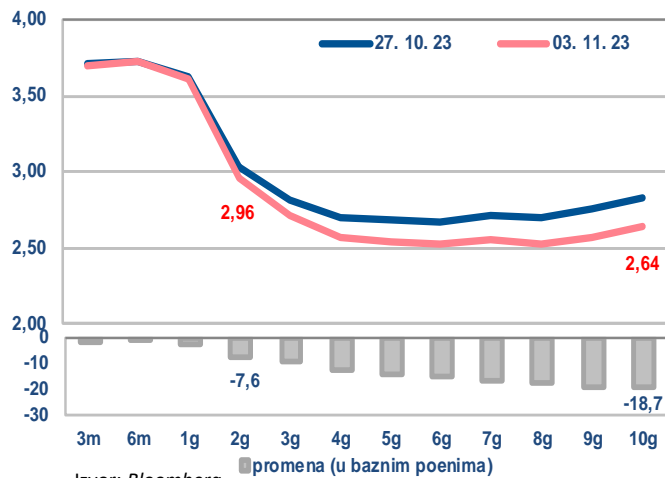
Stopa rasta potrošačkih cena u Nemačkoj, prema preliminarnim podacima, zabeležila je pad od 0,2% u oktobru, dok je bio očekivan rast od 0,1%, nakon rasta od 0,2% u septembru. U odnosu na isti mesec prethodne godine, inflacija je iznosila 3,0%, niže od očekivanja (3,3%), nakon 4,3% u septembru. Inflacija u Nemačkoj se našla na najnižem nivou od juna 2021. godine, a više od polovine ovog pada može se pripisati činjenici da je nagli rast cena energenata i hrane od prošle jeseni postepeno izašao iz obračuna na godišnjem nivou.

Prema preliminarnim podacima, u odnosu na prethodno tromesečje, stopa rasta BDP-a u Nemačkoj iznosila je -0,1%, nakon rasta od 0,1% u drugom tromesečju, dok se očekivalo smanjenje od 0,2%. Godišnja stopa rasta BDP-a iznosila je -0,3%, nakon što je u drugom tromesečju ostala nepromenjena (revidirano sa -0,2%), dok se očekivalo da iznosi -0,7%.

Indikator ekonomskog sentimenta (ESI) u oktobru je povećan u EU (0,2 poena na 93,1), a smanjen u zoni evra (-0,1 poen, na 93,3). Pokazatelj očekivanja zaposlenosti (EEI) takođe je smanjen (-0,3 poena, na 102,3 u EU i -0,1 poen, na 102,8 u zoni evra).

1.12

Kriva prinosa državnih obveznica Nemačke u % (benčmark izdanja s početka perioda)

1.13

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zone evra

Pokazatelj	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Stopa inflacije, G/G, preliminarno, zona evra	Okt.	3,1%	2,9%	4,3%
Stopa rasta BDP-a, T/T, zona evra	T3	0,0%	-0,1%	0,2%
Stopa nezaposlenosti, zona evra	Sep.	6,4%	6,5%	6,4%

Izvor: Bloomberg.

1.14

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica Nemačke, u %

II Kretanja na tržištima izabranih zemalja u razvoju

2.1

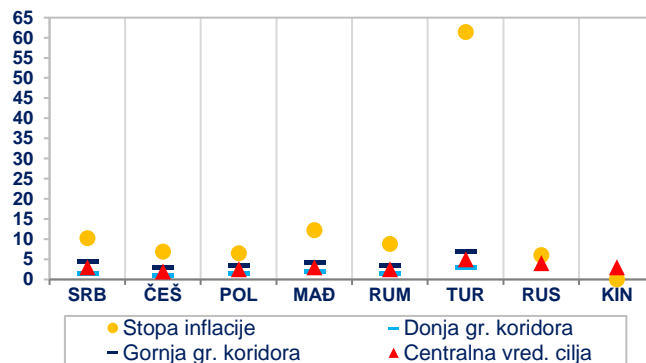
Referentne kamatne stope centralnih banaka zemalja u razvoju

	RKS (u %)	Promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje (T4, %)*
Srbija (NBS)	6,50	0,25	13. 7. 2023.	9. 11. 2023.	6,50
Češka (CNB)	7,00	1,25	22. 6. 2022.	2. 11. 2023.	6,75
Poljska (NBP)	5,75	-0,25	4. 10. 2023.	8. 11. 2023.	5,50
Mađarska (MNB)	12,25	-0,75	24. 10. 2023.	21. 11. 2023.	11,00
Rumunija (NBR)	7,00	0,25	10. 1. 2023.	8. 11. 2023.	7,00
Turska (CBRT)	35,00	5,00	26. 10. 2023.	23. 11. 2023.	36,25
Rusija (CBR)	15,00	2,00	27. 10. 2023.	15. 12. 2023.	-
Kina (PBoC)	1,80	-0,10	15. 8. 2023.	-	-

Izvor: Bloomberg / *T4 2023. godine – prosečne projekcije dostupne na osnovu poslednjih raspoloživih anketa.

2.2

Inflacija u zemljama u razvoju (u %, YoY)

Izvor: Bloomberg i sajтови centralnih banaka (poslednji podatak).

Dešavanja na lokalnim tržištima

Centralna banka Češke je 2. novembra zadržala referentnu stopu na 7,00%. Referentna stopa nalazi se na nepromenjenom nivou od juna 2022. godine. Guverner Aleš Mihalj je na konferenciji za medije istakao da je na sastanku pet članova Monetarnog odbora glasalo za zadržavanje, dok su dva člana glasala za smanjenje referentne stope od 25 b.p. Kao glavne razloge za zadržavanje referentne stope na nepromenjenom nivou naveo je i dalje prisutne rizike od rasta inflacionih očekivanja, kao i visoka očekivanja za baznu inflaciju za 2024. godinu.

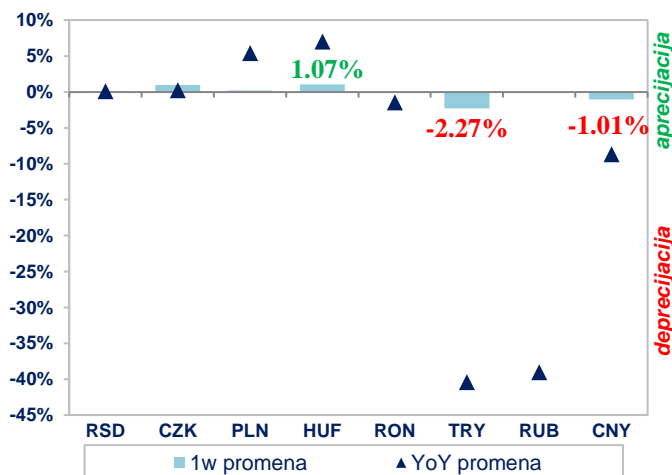
Agencija za ocenu kreditnog rejtinga Moody's je 3. novembra potvrdila kreditni rejting Rumunije na nivou od Baa3, uz stabilne izgleda za njegovu promenu.

Tokom izveštajnog perioda objavljeni su i sledeći makroekonomski pokazatelji za posmatrane zemlje u razvoju:

- Stopa inflacije u Poljskoj je, prema preliminarnoj proceni za oktobar, iznosila 6,5% YoY (0,2% MoM), što je blago ispod očekivanja tržišnih učesnika od 6,6% YoY (0,3% MoM) i znatnije ispod podatka iz septembra, kada je iznosila 8,2% YoY;
- Stopa inflacije u Turskoj u oktobru je iznosila 61,4% YoY (3,4% MoM), što je ispod podatka iz septembra od 61,5% YoY i ispod očekivanja tržišnih učesnika od 62,5% YoY (4,1% MoM). Bazna inflacija je u oktobru iznosila 69,8% YoY (68,9% YoY u septembru), što je takođe ispod očekivanja (70,9% YoY);
- Stopa inflacije u Hrvatskoj, prema preliminarnim podacima, za oktobar iznosi 5,8% YoY (0,4% MoM), što je ispod podatka iz septembra od 6,7% YoY;
- Stopa rasta BDP-a u Češkoj je u T3, prema preliminarnim podacima, iznosila -0,6% YoY (-0,3% QoQ), što je isto kao u drugom tromesečju ove godine;
- Caixin proizvodni PMI indeks Kine u oktobru iznosi 49,5 (očekivano 50,8), što je ispod nivoa iz septembra od 50,6 i nalazi se na jednakom nivou kao i NBS proizvodni PMI indeks. Caixin uslužni PMI indeks Kine u oktobru iznosi 50,4 (očekivano: 51,0), što je blago iznad nivoa iz septembra od 50,2, ali blago ispod NBS uslužnog PMI indeksa, koji iznosi 50,6 u oktobru.

2.3

Promena lokalnih valuta izabranih zemalja u razvoju prema evru

Izvor: Bloomberg, osim za RSD (srednji kurs NBS).

2.4

Prinosi državnih obveznica u lokalnoj valuti (s dospećem 2032. godine)

Emitent (dospeće)	Prinos (u %)	Promena u b.p.	
		1w	YoY
Srbija (2032)	6,460	1,0	-94,0
Češka (2032)	4,370	-24,3	-139,3
Poljska (2032)	5,400	-28,3	-291,4
Mađarska (2032)	7,074	-47,7	-350,4
Rumunija (2032)	6,840	-25,7	-246,5
Turska (2032)	25,280	35,0	1294,0
Kina (2032)	2,680	-3,0	-6,9

Izvor: Bloomberg, osim za Tursku (Refinitiv) i Srbiju (podaci CRHoV sa sekundarnog tržišta).

III Kretanja na tržištima zlata i nafte

Zlato

Tokom izveštajnog perioda cena zlata porasla je za **0,47%** i kretala se u rasponu od 1.978,05 do 1.998,01 dolar po unci (vrednost na kraju dana, *Bloomberg Composite London*).

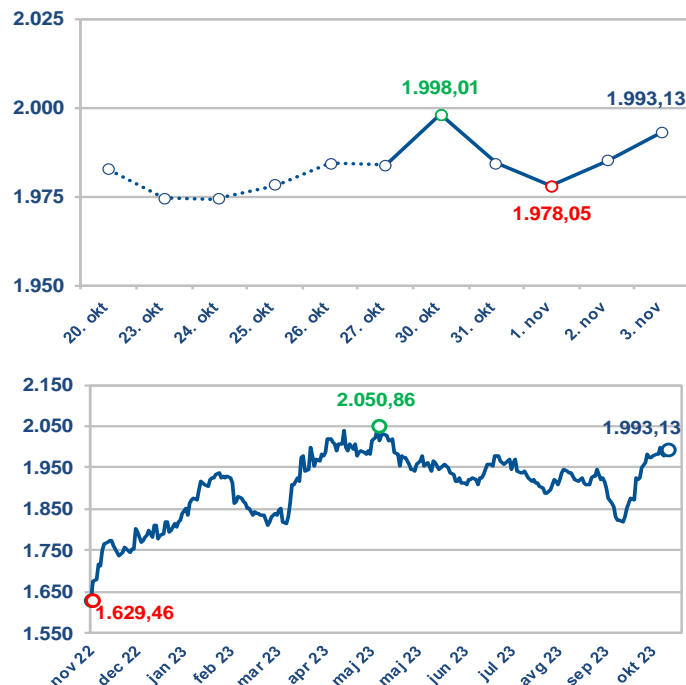
Na rast cene zlata uticali su: geopolitički rizik oko ratnih dešavanja na Bliskom istoku, što podstiče rast tražnje za zlatom kao klasom aktive sigurnog utočišta (*safe haven*); podaci o usporavanju tržišta rada u SAD; sve veće uverenje tržišnih učesnika da je FED završio s pooštavanjem monetarne politike u 2023, uz procene mogućnosti smanjenja nivoa kamatnih stopa već u junu 2024. godine; pad vrednosti dolara i stopa prinosa na državne obveznice SAD, kao i izveštaj Svetskog saveta za zlato (WGC) da su centralne banke tokom T3 2023. kupile dodatnih 337 tona zlata, te je ono dostiglo rekordnih 800 tona u prvih devet meseci ove godine.

Cena zlata smanjena za 0,47% i na kraju izveštajnog perioda iznosila 1.993,13 dolara po unci

Na ograničenje daljeg rasta cene zlata uticali su: izjava predsednika FED-a Paula nakon sastanka FED-a da je pooštavanje monetarne politike i dalje moguće do kraja 2023. godine, kao i vesti o poseti državnog sekretara SAD Blinkena Izraelu, Egiptu, Turskoj i Zapadnoj obali radi zaustavljanja dalje eskalacije sukoba.

3.1

Zlato (dnevni podaci, USD po unci)

Izvor: Bloomberg.

Nafta

Tokom izveštajnog perioda cena nafte tipa brent smanjena je za **1,40%** i kretala se u rasponu od 87,99 do 89,03 dolara po barelu (vrednost na kraju dana, *Bloomberg Composite London*).

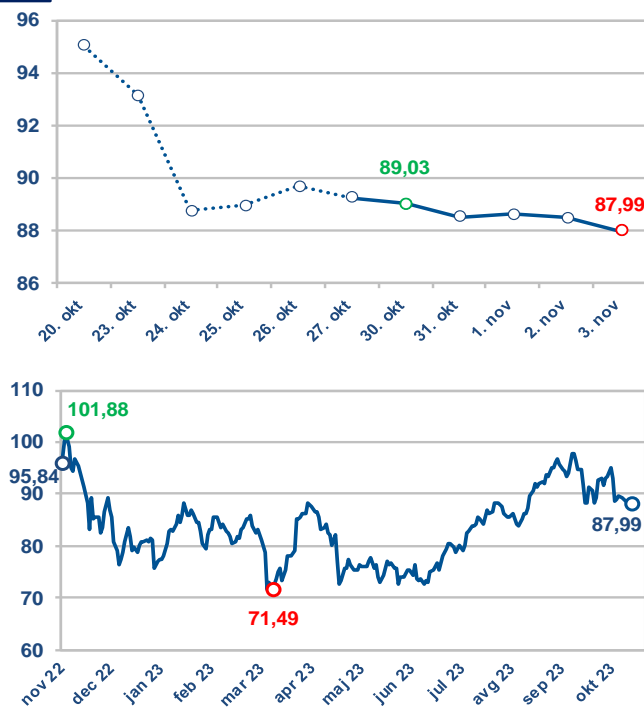
Na pad cene nafte uticali su: vesti o povećanoj proizvodnji nafte grupe OPEC u oktobru; neočekivano smanjenje proizvodne aktivnosti Kine u oktobru; izveštaji Američkog instituta za naftu (API) i Agencije za informacije o energetici (EIA) o povećanju nivoa zaliha nafte u SAD; vest da su SAD i Venecuela blizu dogovora o ukidanju sankcija toj zemlji, što bi znatno podstaklo dalji rast izvoza nafte iz Venecuele, kao i novi dugoročni sporazumi Katara sa EU o snabdevanju gasom kao pomoć EU u zamenu za snabdevanje gasom iz Rusije.

Cena nafte smanjena za 1,40% i na kraju posmatranog perioda iznosila 87,99 dolara po barelu

Na ograničenje daljeg pada cene nafte uticali su: vest da Saudijska Arabija i Rusija nastavljaju s dobrovoljnim smanjenjem proizvodnje nafte, uz najavu još jednog preispitivanja takve odluke do kraja 2023. godine; zabrinutost za snabdevanje naftom usled rasta tenzija na Bliskom istoku, vest da su evropske zalihe sirove nafte pale na najniži nivo za ovo doba godine u poslednjoj deceniji, kao i očekivanja tržišnih učesnika da će FED i u decembru pauzirati s daljim povećanjem referentne kamatne stope, što daje podržava cenu nafte, kao i smanjenje broja operativnih naftnih i gasnih platformi u SAD, po podacima kompanije *Baker Hughes*.

3.2

Cena nafte tipa brent (USD po barelu)

Izvor: Bloomberg.